

بسم الله الرحمن الرحيم

روش تحقیق پیشرفته

نویسندگان:

دکتر علی کاظمی

عضو هیأت علمی دانشگاه اصفهان

فریدون امیدی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی مرکز بین المللی خلیج فارس

سرشناسه	: کاظمی، علی، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: روش تحقیق پیشرفته
مشخصات نشر	: اصفهان: کنکاش، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۶ ص.
شابک	: 978-600-136-263-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیپای مختصر
یادداشت	: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
شناسه افزوده	: امید، فریدون، ۱۳۵۳ -
شماره کتابشناسی	: ۳۸۱۶۳۳۳

انتشارات کنکاش، نهمین سالگرد سال ۱۳۹۰ و ناشر برگزیده استان سال ۱۳۸۸

روش تحقیق پیشرفته

مؤلفین:	دکتر علی کاظمی - فریدون امید
ناشر:	انتشارات کنکاش
نوبت چاپ:	اول
تاریخ نشر:	۱۳۹۴
تیراژ:	۱۰۰۰ جلد
مدیر تولید:	محمد جزینی
صفحه آرای:	فاطمه شاهنظری
طرح جلد:	محمد حسین جزینی
چاپ:	کنکاش
صحافی:	پیمان
قیمت:	۱۰۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۱۳۶-۲۶۳-۷

اصفهان، سه راه حکیم نظامی، ابتدای خیابان ارتش، چاپ و نشر کنکاش
تلفن: ۳۶۲۵۸۰۴۹ (۰۳۱)

پیشگفتار:

بی‌گمان برای دست یازیدن به حقایق و حل مسائل، نیاز به دانستن روش‌های تحقیق وجود دارد و هدف از تألیف این کتاب، آشنایی مخاطبین به روش‌های عملی نوشتن طرح تحقیق و به ویژه راه‌های حل مسائل به شیوه‌ی علمی است. برای انجام هر نوع پژوهشی، اولین و اساسی‌ترین گام، تهیه طرحی جامع و کامل در این زمینه می‌باشد. معمولاً انجام این مرحله برای کسانی که از پژوهشگران بسیار مشکل می‌باشد. گروهی معتقدند که تهیه طرح پژوهشی در واقع، "جهت یابی پژوهشی" می‌باشد، به این معنا که پس از تهیه طرح، پژوهشگر فقط باید خود را ملزم بداند که در چارچوب طرح نوشته شده حرکت نماید. با توجه به گسترش دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد در دانشگاه‌ها و نیاز دانشجویان و نیز سایر پژوهشگران آزاد و شاغل در دستگاه‌های دولتی و خصوصی، نگارندگان سعی نموده‌اند که به زبان ساده و با توضیح و بیان مطلب، مرشد متعارف، رهنوس مطالب مربوط به تهیه و تنظیم طرح‌های پژوهشی را ارائه نمایند. فراهم سازن طرح تحقیق یکی از مشکل‌ترین مراحل تحقیق است. این بخش که بخش فکری تحقیق نامیده می‌شود، تعریفی برای پرورش روحیه و تفکری عالمانه در عالم است.

این کتاب که حاصل سال‌ها تدریس و تعامل افکار با دانشجویان دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری بوده است، از چندین بخش تشکیل شده است و همانگونه که

مد نظر نویسندگان بوده تلاش شده تا در قالب ارائه یک مثال از یک پایان نامه تمامی مراحل نوشتن یک طرح تحقیقاتی آورده شود و نکاتی را که مربوط به هر بخش است نیز در همان بخش ذکر گردیده تا فهم آن سهل تر گردد. همچنین به منظور یادگیری عملی، بخشی به نام تمرین در نظر گرفته شده است. بعد از بخش تمرینی در هر بخش نیز نمونه مربوط به آن قسمت هم از یک پروپزال برای آگاهی بیشتر آورده شده است.

در پایان نیز در مورد مدیریت بخش آماری بحث شده است و همچنین برخی از نکات ویرایش مهم که رعایت آنها در نوشتن یک پایان نامه و طرح تحقیقی لازم و ضروری است، آورده شده است. با امید به اینکه رهپویان علم از این کتاب بهره گیرند و در برخورد با مسائل حوزه تخصصی خویش به شکلی که در این کتاب آمده به تمرین های مداوم مبادرت ورزند تا ان شاء الله به وحی علمی دست یابند و همچنین تفکر علمی را نیز در جامعه گسترش دهند.

علی کاظمی

فریدون امیدی

مرداد ماه ۱۳۹۴

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه:
۲.....	مسئله و موضوع تحقیق
۱۳.....	زمینه و تاریخچه مختصری از موضوع تحقیق (پیشینه تحقیق)
۲۷.....	اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق
۳۳.....	اهداف تحقیق
۶۲.....	متغیرها
۴۵.....	کاربرد نتایج تحقیق
۴۸.....	محدودیت‌های موضوع تحقیق
۵۲.....	چارچوب نظری تحقیق
۶۰.....	فرضیه‌های تحقیق
۷۱.....	سؤال‌های ویژه تحقیق
۷۲.....	روش انجام تحقیق (نوع تحقیق و روش تحقیق)
۷۹.....	قلمرو تحقیق
۱۱۴.....	جامعه و نمونه آماری تحقیق
۱۲۹.....	روش گردآوری داده‌ها
۱۲۳.....	روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها
۱۲۷.....	تعریف واژه‌ها و اصطلاحات
۱۳۱.....	مدیریت شرایط داده‌های تحقیق
۱۳۷.....	شیوه نامه تهیه و تدوین پایان نامه و رساله
۱۴۳.....	رفرنس نویسی به سبک APA در پایان نامه
۱۹۷.....	منابع و مآخذ

مقدمه:

تحقیق به عنوان راه کار عالم برای عالم ماندنش یک فعل یا کار است که مثل دیگر کارها شامل دو بخش است:

الف) بخش فکری (طرح تحقیق) ب) بخش عملی یا اجرایی

تحقیق راه کار عالم برای تجلی علمش است، تحقیق باید خوراک برای تصمیم گیری ایجاد کند (ناری، و همکاران، ۱۳۹۰).

طرح تحقیق، مهم ترین و اصلی ترین بخش یک کار تحقیق و پژوهشی است، طرح تحقیق^۱ اصل تحقیق نیست بلکه طرح اولیه و طرح پیشنهادی تحقیق است، طرح تحقیق در واقع شبیه طرح اولیه و بودجه‌ریزی یک ساختمان است که توسط ارشینکت (پژوهشگر یا محقق) ارکان اصلی آن طراحی محاسبه شده و به صورت نقشه و ماکت ساختمان در آمده است و چنانچه یک مهندس صبره^۲ (آناد راهنما) به آن نگاه کند، بتواند ساختمانی را (پژوهشی را) که بر اساس این نقشه شکل می‌گیرد، از قبل برای خود تجسم کند. پژوهشگری که قصد تحقیق دارد، ابتدا باید برای پژوهش مورد نظر خود طرح تحقیق بنویسد. طرح تحقیق در واقع نقشه انجام تحقیق است و راحت‌ترین محقق برای عملیاتی کردن و اجرای تحقیق است.

هر چند انتخاب موضوع و فرایند تهیه و تکمیل یک پروپوزال به راحتی و در مدت زمانی کوتاه انجام می‌گیرد، ولی باید توجه داشت که پروپوزال در واقع پیشنهادیه تحقیق بوده و به منزله نقشه‌های محاسباتی ساختمان است، لذا چنانچه با دقت و با محاسبات دقیق طراحی گردد، پژوهشگر در انجام مراحل بعدی با مشکل اساسی روبرو نخواهد شد. به

^۱. Proposal

عبارت دیگر چنانچه دانشجویی عنوان پژوهش خود را درست انتخاب کرده باشد و تمامی ارکان و اجزاء پروپوزال بویژه طرح مسئله^۱، اهمیت و ارزش تحقیق، تاریخچه مطالعات، اهداف، سئوالات، فرضیه ها^۲ و روش و مراحل انجام تحقیق را به طور دقیق و کامل تهیه کرده باشد، در انجام پژوهش با مشکلاتی از جمله سر درگمی و ابهام روبرو نخواهد شد، به طوری که گفته می شود پژوهشگری که طرح تحقیق خود را به طور دقیق، روشن و کامل نهشته، به نظر می رسد بیش از ۵۰ درصد رساله یا پایان نامه خود را تهیه کرده است.

بنابراین بر آن شدیم تا الگوی مناسبی برای تفکر و تمرین در زمینه چگونگی تهیه طرح تحقیق فراهم آوریم. بدیهی است، که این الگو وقتی کاربرد دارد که فرد مفاهیم اساسی و بنیادهای نظر، تحقیق و روش های تحقیق را بخوبی درک کرده باشد. بنابراین، در این کتاب در ابتدای هر بخش، ابتدا به توضیح مطالب مربوط به آن بخش با توجه به روش تحقیق پرداخته می شود و سپس ارائه مثال پرداخته می شود تا مطالب نظری گفته شده به صورت عملی نیز روشن شوند. در نهایت، تمرینی داده شده تا دانشجو بتواند با انجام مداوم آن تمرینات، در نوشتن طرح تحقیق تبحر لازم را به دست بیاورد.

مسئله و موضوع تحقیق

همواره یکی از مهم ترین چالش های پیش روی علاقه مندان به فعالیت های پژوهشی، بررسی فهرستی از موضوعات مطرح در یک شاخه علمی و انتخاب یکی از این مباحث برای تحقیق بیشتر است. انتخاب یک موضوع مناسب برای تحقیق در یک رشته از علوم، مستلزم آشنایی با (مبانی مفهومی)، (نظریه های علمی تشکیل دهنده آن رشته) و همچنین (شناسایی آخرین پیشرفت های آن علم) است.

^۱ problem
^۲ Hypotheses